

andring at vente? Vi have maaffee den Forandring at vente, eller rettere sagt, vi have den Forandring at frygte, at vi kunne blive ved at gaae fra det Bedre til det Værre; men jeg er overbevist om, at hvilke Personer vi end faae, saa ville de ikke kunne unddrage sig Forpligtelser af denne Art. Og hvad er det da, vi ere gaaede ind paa? „Vi anerkjende meget mere,“ — hedder det — „den fulde Gyldighed af den Bestræbelse, som gaaer ud paa ved passende Forandringer eller Modificationer at indordne de bestaaende politiske Institutioner i alle Monarchiets Dele under Heelstatens Organisme, saaledes som denne i Fremtiden efter conservative Principer vil blive at gjenoprette.“ For at forstaae hvad de „conservative“ Principer betyde, maa jeg tilbagefalde i det ærede Things Grundring, at der forrige Aar blev fremlagt for det et Forslag til en Communallov, hvis Ophavsmand sagde til os, idet han bragte os det: vor Institution er saa fri, at jeg troer, at vi i vor communale Forsatning bør nedlægge meget conservative Spirer; og han leverede os et Communalforslag. Jeg vil bede de ærede Herrer vel at erindre dette: sætter de Priis paa, at disse conservative Spirer skulle trænge ind i og omfatte vore Raadslagninger og vort Lovgivningsvæsen? Nei vistnok ikke; saa tænker jeg, er der Noget, som vi maae sætte langt mere Priis paa end det, som her omtales, nemlig: at vi beholde Ret og Bane til gennem smaa Love — selv af dem man taler haant om, kunne skaffes til 1 Mk. Stykket — at kunne skaffe os en større og større Frihed i de Retninger, som vi daglig føle Gavn af. Er det da ikke bedre end at sætte det paa Spidsen, som vi have, og sætte vor hele Forsatning paa Spil — den Forsatning vi nu nyde godt af — for Noget, som vi kjende saa lidt til, som vi veed om, at, naar vi naae det, skal den have en „conservativ“ Form, svarende maaffee til det, som her i Salen ved hiint Communalforslags Fremlæggelse blev kaldt konservativt, og som et af vore meest frifindede Medlemmer, under den senere Behandling, ikke kunde bringe meget videre; thi det bedste, han bragte ud af det, kaldte dog Mange: et ikke saa ringe Embedsherredomme i Communen. Men jeg vil

gaae videre. Dyrholdelsen af selvstændige Forsatnings- og Forvaltnings-Institutioner i de forskjellige Landsdele, uden Præjudice for den i Midtpunktet førende Styrelse af de sælske Anliggender, ansee vi for en uundgaaelig Betingelse for Befæstelsen af Monarchiets indre Ro.“ Jeg spørger, om det ikke ligeoverfor en saadan Udtalelse har fuldt saameget Hastværk med at skaffe disse særlige Garantier for Rigets indre Ro tilveie, som ved at danne en Ovebygning, som ikke har dette Grundlag, her forudsættes som absolut nødvendigt; og kunde man ikke, ifald vi gaae den Vej, vi anvises til at gaae, af Mange her tilstede let bringes til at troe, at vi ikke eftertragtede Rigets indre Ro ved den Fællesforsatning, som vi attraaede. Dersom Noget her i Forsamlingen af dem, som skynde saa meget paa Regjeringen for at fremkomme med Fællesforsatningen, havde udtalt bestemte Ideer om denne Forsatning, saa havde vor Stilling været bedre; men Ingen har gjort det (Hør!). Jeg har hørt Ordet Heelstatsforsatning. Vi have allerede nu lidt vænnet os til at optage i Modsatning dertil Udtrykket: Samstatsforsatning. Jeg veed ikke, om det Medlem, af hvem jeg hørte Ordet, netop betonedes sit Ord Heelstat, for at betegne, at Samstat skytter han ikke noget om; men jeg veed, at han ved tidligere Leiligheder har ladet haant om Forsatningens foederativstat Slægtskab; han har ikke villet, at den (Heelstaten) skulde have noget Udseende heraf. Men selv han vil efter det Anførte være nødt til først at anerkjende Samstatsforsatningen, naar han skal fyldestgjøre disse Fordringer. Men i hvert Fald troer jeg, at han ikke vil kunne tvivle om Meningen af det Dplæste, altsaa maatte der i den stærkt betonedes Udtalelse: Heelstat, dersom han dog ikke bruger dette Udtryk som eensbetydende med Samstat, være en Antydning af, at han vilde arbejde for at sætte Noget igjennem, som idetmindste ikke lignede Indholdet i de af mig citerede Tilskyndelser. Hans Heelstat frygter jeg for vil let faae Tilfrit af Embedsherredom. Jeg for min Part troer ikke nu, at de, der ønske virkelig borgerlig Frihed, kan attraae